

PROGRAMMAOPDRACHT

Programmanaam:	Transitie Omgevingswet
Zaaknummer:	2018067152
Besluit B&W/raad van	B&W 8 januari 2019 / raad 26 februari 2019
Bestuurlijk opdrachtgever	T.M. Martens
Ambtelijk opdrachtgever	T.K.M. Koolen
Versienummer:	1.0
Status:	Concept
Datum:	December 2018
Bijlage:	Koersdocument voorbereiding implementatie Omgevingswet gemeente Asten (concept d.d. 5-12-2018)

1. Aanleiding

Gewenste realisatie van de benodigde transitie Omgevingswet, als één van de hoofdpogaven voor Asten tot 2030.

2. Waarom een programmaopdracht voor de transitie Omgevingswet

De basis van de opgave Omgevingswet ligt in een door het rijk doorgevoerde stelselwijziging. Daarmee wijkt de Transitie Omgevingswet af van de andere hoofdpogaven, zoals transformatie buitengebied of vitale kernen. Dit zijn namelijk inhoudelijke programma's die rechtstreeks voortvloeien uit de Toekomstagenda Asten 2030.

Toch is de transitie Omgevingswet als programma in bovenstaand overzicht opgenomen:

- Onderlinge samenhang: de Omgevingswet is een belangrijk instrument om de 4 inhoudelijke programma's uit de Toekomstagenda ruimtelijk mogelijk te maken en om de gewenste manier van werken (het 5^e programma, vitale democratie in Asten) door te voeren in onze dienstverlening op het gebied van het fysiek domein. Daarmee is er een duidelijke samenhang met de andere programma's, vooral op faciliterend gebied (Omgevingswet als instrument om doelen en opgaven mogelijk te maken).
- Programmatische aanpak wenselijk: de Omgevingswet vraagt om een breed pakket aan activiteiten en aanpassingen, die gedurende een langere tijd in verschillende takken van de organisatie moeten worden doorgevoerd, zowel in instrumentele sfeer (o.a. opstellen Omgevingsvisie, Omgevingsplan), als in de manier van werken (meer samenwerking, participatie en integraal werken), als in de bedrijfsvoering (automatisering, 1-loket-opgave, opleidingsbehoefte medewerkers etc.). Dit vraagt om een programmatische aanpak.
- Erkenning Omgevingswet als grote opgave: de Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking: wij moeten ons tijdig voorbereiden zodat we vanaf dat moment voldoende klaar zijn om te werken met de nieuwe wet. Dit vraagt om een stuk

erkenning: de Omgevingswet is één van de grote opgaven voor de komende periode. Ook om die reden is het van belang de Omgevingswet in het overzicht van de hoofdopgaven te plaatsen.

Al met al gaan er nu 6 programma's lopen: 4 inhoudelijke programma's (WAT: Transformatie Buitengebied, Vitale Kernen, Centrumontwikkeling, Klimaatbestendig en energieneutraal Asten), 1 programma gericht op de manier waarop we besturen en werken (HOE: Vitale Democratie in Asten), 1 faciliterend programma waar een deel van de inhoudelijke opgaven en de manier van werken kan worden bewerkstelligd (WAARMEE: Omgevingswet).

Deze programma's worden allen in dezelfde periode uitgevoerd (tot 2030) en vragen om een samenhangende aanpak. Hier is inmiddels een raadsbesluit over genomen (besluit d.d. 11 december 2018: Integrale sturing programma's en organisatie).

3. Doelstelling

Het doel van de programmaopdracht Transitie Omgevingswet is:

1. Voldoen aan de door het Rijk gewenste transitie Omgevingswet (meervoudige veranderopgave);
2. Via een bij Asten passende aanpak (ambitie);
3. In samenhang met de andere hoofdopgaven voor Asten tot 2030 (o.a. de Toekomstagenda Asten 2030 en Vitale Democratie in Asten als vertrekpunt);
4. Binnen de door het Rijk aangegeven transitietermijn (basisimplementatie per 1 januari 2021, daarna overgangstermijn tot 2029).

4. Ambitie

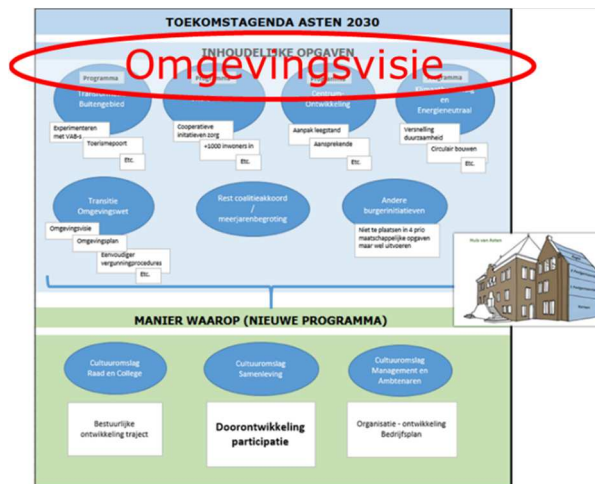
Om dit doel te bereiken is het van belang een ambitie vast te stellen. Dit bepaalt immers onze aanpak, ons speelveld. Het geeft richting aan wat we daadwerkelijk gaan doen en op welk moment (voor 2021 of daarna).

In bijgaand Koersdocument "Vorbereiding Implementatie Omgevingswet Asten" wordt voorgesteld een "onderscheidende ambitie" te kiezen voor de transitie Omgevingswet (VNG Verandertypen en Invoeringsstrategieën).

Kort gezegd komt deze onderscheidende ambitie hierop neer:

1. **Ga uit van wat er al is:** uitgaan van bestaande opgaven (vastgelegd in o.a. Toekomstagenda Asten 2030) en deze leidend laten zijn bij het maken van keuzes in uitwerking en toepassing van de wet. Welke opgaven zijn er en hoe kan de Omgevingswet helpen deze te realiseren? Hoe zit het met ons huidig beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving en vraagt de Toekomstagenda of de Omgevingswet om aanpassing van dit beleid?
2. **Neem je dienstverleningsprocessen onder de loep:** onze dienstverleningsprocessen op het gebied van het fysiek domein zo aanpassen dat het klantcontact eenvoudig en beter wordt en in dienst staat van de opgaven (in lijn met het programma Vitale Democratie in Asten).
3. **Externe focus:** de focus leggen op externe samenwerking met initiatiefnemers, ketenpartners, ontwikkelaars (in navolging van de door de raad gewenste externe focus en het samenwerkingsmodel Huis van Asten).
4. **Ga buiten aan de slag:** buiten beginnen, bij verschillende gebieden en initiatiefnemers, uitgaande van de bestaande opgaven in die gebieden, waarbij we

kijken hoe de Omgevingswet bij het gebieds- en opgavegericht werken verschil kan maken (Omgevingswet inzetten als instrument ten dienste van de overige programma's, bijvoorbeeld de Omgevingsvisie: de soms al lopende projecten en activiteiten uit de overige programma's landen in de Omgevingsvisie en krijgen van daaruit juridische vertaling in Omgevingsplan).

5. **Experimenteer:** met pilots en experimenten gaan werken om te ondervinden hoe het werken met de Omgevingswet kan bijdragen aan de aanpak van bepaalde opgaven.

5. Samenhang realisatie programma Transitie Omgevingswet met andere programma's en met de reguliere organisatie

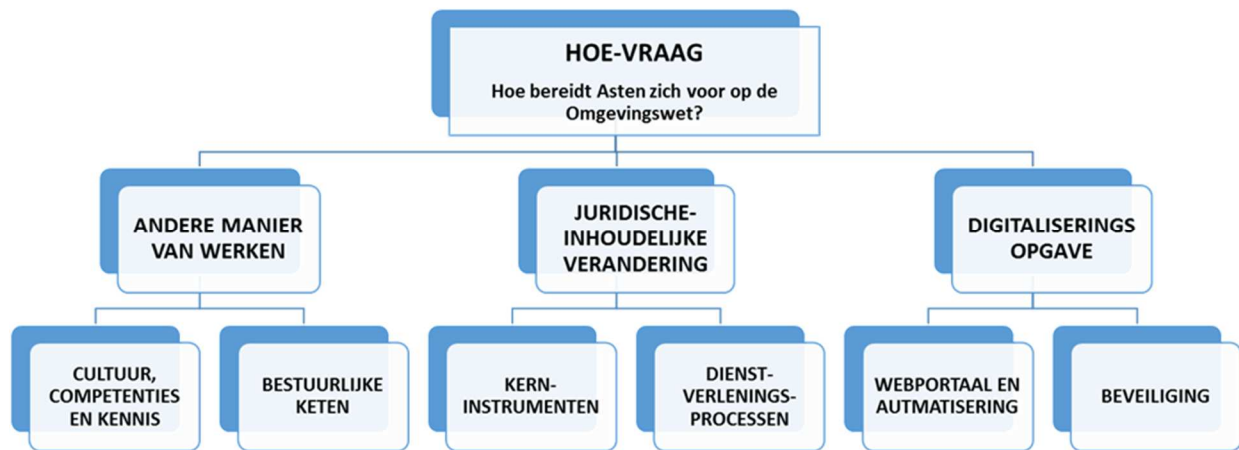
De samenhang tussen de transitie Omgevingswet en de andere programma's is hierboven reeds beschreven. Deze samenhang wordt als volgt gewaarborgd:

1. Via integrale sturing. Hiertoe is de Nota "Integrale sturing programma's en organisatie" opgesteld (raadsbesluit 11 december 2018), waarin afspraken worden vastgelegd over de onderlinge rol- en taakverdeling.
2. Via onderlinge afstemming tussen de programma's. Hiertoe is regulier overleg tussen de programmamanagers georganiseerd.
3. Door bij de transitie Omgevingswet uit te gaan van de bestaande opgaven zoals geformuleerd in de inhoudelijke programma's (voor zover een ruimtelijke component). De onderscheidende ambitie is hierop gericht.
4. Door bij de transitie uit te gaan van de leidraden uit het programma Vitale Democratie in Asten (cultuuromslag rollen, inzet participatiemodel, toepassing kernwaarden uit het bedrijfsplan -klantgericht, flexibel, omgevingsbewust).
5. Door een organisatiebreed communicatietraject te organiseren waarin de samenhang helder wordt geprojecteerd (zowel intern als extern, via programma Vitale Democratie in Asten).
6. Door waar mogelijk leer- en verandertrajecten te combineren (geen werk dubbel doen).

De Transitie Omgevingswet heeft niet alleen samenhang met de andere programma's, maar heeft impact door de hele organisatie heen. De veranderopgave is meervoudig en gaat over verschillende afdelingen en disciplines heen. Het is geen aangelegenheid van Team Ruimte. Er zullen meerdere activiteiten op verschillende terreinen verspreid over

een langere periode plaatsvinden. Het is van belang dat dit binnen de organisatie wordt erkend.

In bijgaand Koersdocument wordt een voorstel voor een opdeling in deelgebieden gedaan:

Een dergelijke indeling maakt het programma beheersbaar en biedt de mogelijkheid om op onderdelen te sturen (wel of niet meer nadruk leggen op bepaalde onderdelen, meer of minder ambitie toepassen, schuiven in de tijd etc.). Deelprojecten binnen de verschillende onderdelen zorgen er uiteindelijk voor dat er breed vertakt aan de voorbereiding op de Omgevingswet wordt gewerkt.

6. Proces van voorbereiding programma

Er wordt al enige tijd gewerkt aan voorbereiding van het programma transitie Omgevingswet:

- Er is een kernteam met afvaardiging uit diverse teams;
- Er is regulier overleg met de Peelgemeenten en de ketenpartners waarin elkaars ontwikkelingen worden gevolgd en waarin de mogelijkheden tot samenwerking op onderdelen van de Omgevingswet wordt onderzocht;
- Er zijn diverse teambijeenkomsten geweest, waarin over de veranderopgave van de Omgevingswet en de relatie tot andere programma's of de reguliere organisatie is gesproken;
- Er is een themabijeenkomst georganiseerd voor raad, college en medewerkers, waarin de veranderopgave is toegelicht, is ingezoomd op het instrument Omgevingsvisie en input is opgehaald over het proces om te komen tot een Omgevingsvisie. Deze avond biedt de raad voldoende basis om de besluitvorming over deze programmaopdracht en het Koersdocument aan te gaan en biedt de organisatie input om een plan van aanpak op te stellen voor de Omgevingsvisie.

Er is nog geen proces naar de samenleving gestart. Hier wordt gedurende het programma verder vorm aan gegeven:

- Door standaard communicatie over de aard en achtergrond van de Omgevingswet. Bijvoorbeeld via de website. Nb: de Omgevingswet is een technisch verhaal; er moet aandacht zijn de communicatie relevant te houden voor onze klanten.
- Door participatie te starten bij de inhoudelijke uitwerking van het programma (bijvoorbeeld bij het voorbereiden en opstellen van de nieuwe instrumenten of bij het onder de loep nemen van onze vergunningprocedures). Nb: aandacht voor

bewuste participatie: niet "dubbel-op" (maar afgestemd op wat er al is gebeurd, bijvoorbeeld bij het opstellen van de Toekomstagenda, of wat er gebeurt in het kader van de overige programma's), bewust inzetten participatieladder, goed oog hebben voor gevallen waarin klant "gewoon goede dienstverlening" wil.

- Door onze klanten op weg te helpen in wat de Omgevingswet van hen vraagt: initiatiefnemers worden straks zelf verantwoordelijk voor een omgevingsdialoog bij een door hen gewenst initiatief. Mogelijk zal de gemeente hierin in eerste instantie moeten ondersteunen/begeleiden.

7. Globale fasering programma (eerste 2 jaar)

In bijgaande planning op hoofdlijnen is de fasering voor de komende jaren weergegeven. Dit is geen blauwdruk planning. Het kan zijn dat onderdelen gaan schuiven, bijvoorbeeld als gevolg van het verloop van de stelselwijziging (de toenemende duidelijkheid die hierdoor ontstaat), capaciteit, voortschrijdend inzicht of besluiten in het kader van het traject Financieel Gezond Huishouden (zie ook onder risico's).

8. Beoogd resultaat na 2 jaar (per 1-1-2021)

Om op 1 januari 2021 (moment van inwerkingtreding Omgevingswet) voldoende klaar te zijn voor het werken met de nieuwe wet zijn de volgende resultaten na 2 jaar voorzien:

1. Omgevingsvisie: er is een omgevingsvisie opgesteld, die voldoet aan de wet en die een heldere vertaling geeft van het gewenste gebieds- en opgavegericht werken. Er wordt bij het opstellen van de visie zoveel mogelijk gekeken naar wat er al ligt (bestaande informatie over kwaliteiten en omgevingswaarden van Asten, bestaande opgaven en doelen/ambities uit bv Toekomstagenda of ander recent vastgesteld beleid zoals de ISR of de RAP). Bij het opstellen van de visie zijn de beginselen van Vitale Democratie in Asten in acht genomen. Er is sprake van een Omgevingswet-proof Omgevingsvisie, bijvoorbeeld in de vorm van een web-based document, waarin door de klant eenvoudig genavigeerd kan worden.
2. Pilot Omgevingsplan: waar mogelijk werken we een deel van de Omgevingsvisie al uit in een juridische vertaling (voorloper op Omgevingsplan; ruimer bestemmingsplan; onderzocht wordt of hiertoe mogelijkheden zijn in Heusden of Ommel).
3. Opschoning/actualisatie beleid fysieke leefomgeving: ons omgevingsbeleid is onder de loep genomen. Conform de geest van de Omgevingswet is gekeken naar integraliteit (hoe draagt het beleid bij aan onze hoofdoopgaven, zijn er tegenstrijdigheden, waar is onderlinge versterking mogelijk) en naar mogelijkheden tot deregulering en harmonisatie. Aanpassingen van het beleid worden conform de beginselen van Vitale Democratie in Asten doorgevoerd (hoe klantgericht, omgevingsbewust en flexibel is het beleid, welke participatie is nodig etc). Het beleid is vertaald naar een eenduidig, digitaal raadpleegbaar geheel (deels via de Omgevingsvisie, deels via apart sectoraal beleid). In beeld is welke vraagstukken "de bruidsschat" voor de gemeente meebrengt (regels die vanuit rijk bij gemeente worden neergelegd) en hoe Asten omgaat met nieuwe vormen van beleidsvrijheid (mengpaneel). Deze zaken worden overigens pas verder vertaald onder het Omgevingsplan (tijdens het overgangsrecht: 2021-2029).
4. Opleiding: er is voldoende basiskennis over de Omgevingswet bij de organisatie (raad, college, ambtenaren). Er is een opzet gemaakt voor een opleidingsprogramma voor specialisten, oa om hen te leren werken met de nieuwe AmvB's. Voor de culturomslag vindt opleiding plaats onder de noemer Vitale

Democratie in Asten (via het strategisch opleidingsplan: naar klantgerichte, omgevingsbewuste en flexibele medewerkers).

5. Bestuurlijke keten: er zijn afspraken over samenwerking in de Omgevingswet vastgelegd met de keten.
6. Werkprocessen: de werkprocessen (met name omgevingsvergunning) zijn onder de loep genomen, in afstemming met de ketenpartners en uitgaande van de klant en met behulp van ervaringen uit te voeren pilots (bijvoorbeeld flitsvergunning, klantreis omgevingsvergunning of try-out Omgevingsloket/DSO).
7. Automatisering: de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet is voorbereid (DSO). In beeld is welke aanpassingen nog meer nodig zijn. Benodigde privacy- en informatiebeveiligingsmaatregelen zijn genomen.
8. Vervolg: er is een planning op hoofdlijnen voor de periode overgangsrecht opgesteld (2021-2029). In deze periode wordt onder meer gewerkt aan een gebiedsdekkend Omgevingsplan voor Asten.

9. Financiën

In de begroting zijn middelen voorzien voor de jaren 2019 en 2020. In bijgaand Koersdocument is een nadere toelichting opgenomen.

10. Risico's

Iedere transitie kent risico's. In het Koersdocument is een eerste analyse opgenomen. In dit stadium van de transitieopgave (bepalen ambitie en aanpak) zijn met name de volgende risico's van belang:

- Bestuurlijk risico: bestuurlijk draagvlak en consensus ten aanzien van ambities: wil iedereen hetzelfde?
- Financieel risico: welke kosten komen nu precies op ons af en welke ruimte biedt onze begroting (mede in relatie tot het project Scenario-ontwikkeling Financieel Gezond Huishouden en de bezuinigingstaakstelling die op ons afkomt).
- Organisatierisico: in dit stadium met name op het gebied van feitelijke capaciteit. Om ons goed voor te bereiden op de Omgevingswet zullen verschillende activiteiten breed in de organisatie moeten worden opgestart en door medewerkers worden opgepakt (feitelijke inzet van capaciteit en ontwikkelen van gevoel van eigenaarschap). Dit vraagt tijd en inzet.